

Fanny Blankers-Koen wint in Londen (1948) olympisch goud op de 4x100 meter estafette.

Ze beëindigt haar carrière in 1956 met deze sprong, in Amsterdam.

'Jij, Fanny, gaf de burger nieuwe moed'

Precies honderd jaar geleden werd Fanny Blankers-Koen geboren. De 'beste atlete van de twintigste eeuw' overleed in 2004.

Door **Kees Kooman**

ESSAY FANNY BLANKERS-KOEN

Om en nabij de feestelijke intocht van de enige koningin die een vorstelijke status combineerde met matten kloppen en andere huishoudelijke activiteiten, moet ik zijn verwekt. Heel Nederland was uitinnig van vreugde - het gold niet alleen voor mijn ouders. Andere koningskinderen en/of hoogwaardigheidsbekleders waren nooit zo massaal ingehaald in Amsterdam. Het viervoudig olympisch succes van Fanny Blankers-Koen (FBK) mondde uit in het echte bevrijdingsfeest, drie jaar na de Tweede Wereldoorlog en de aftocht van de Duitse bezetter. Eindelijk vrij, eindelijk feest.

De mensezee op het Damrak - daken van trams werden beklommen voor een beter uitzicht - was gelokt door het magnetische stemgeluid van Peter Kneegjens. „Die kon nog een bos rabarber bloemrijk omschrijven”, al-

lus tijdgenoot en olympisch sprinter Theo Saat. Radio was het massacom-municatiemiddel. De reporter met zijn bourgondische uiterlijk had tot in de overzeese wingewesten voor rode oortjes gezorgd met zijn live reportages. „Jij, Fanny, gaf de burger nieuwe moed”, zo legde hij de gekte van 1948 in een persoonlijk schrijven uit.

In 2003 schreef ik *Een koningin met mannenbenen*, de biografie van 'de atlete van de (vorige) eeuw'. Volks-heldin, ongekend zoals de meeste volkshelden en -heldinnen in het heilige vuur van de actualiteit - daarbij horende uitroeptekens en de ab-sentie van enig relativiseringsver-mogen - zich eerder niet dan wel laten kennen. De vraagtekens volgen pas veel later, meestal nabij vertrek naar de grote eeuwigheid. Waar kwam in mijn geval die plotseling nauwelijks weg te slikken brok in de keel van-daan, toen ik voor het eerst stond op de plek waar FBK in 1948 winnend,

bij één gelegenheid met een verbeteren op het gelaat, de finish was ge-passeerd? Ik was nog net op tijd, Wembley zou datzelfde jaar volledig op de schop gaan. De twee karakteristieke torentjes (Twin Towers), wer-den een week later door sloophamers genadeloos uit het decor verwijderd.

Eenvoudige Amsterdamse

Zonder het zelf goed te beseffen deed deze eenvoudige Amsterdamse, daar in het regenachtige Londen, in een paar dagen waar normaal de-cennia voor staan: zij tilde de vrou-wensport in haar uppie naar een vol-wassen niveau, bijna gelijkwaardig aan dat van de heersers van het uni-versum, de mannen. Bijna gelijk-waardig - dat geldt zeventig jaar later nog steeds. Amerikaanse tv-ploegen staken de oceaan over om het fenomeen te verklaren. Vrouw, moeder, met haar dertig jaar oud geacht naar de normen van de tijdgeest en daar-

Vier keer goud 'Vliegende huisvrouw' ster van Londen 1948

Fanny Blankers-Koen (Baarn, 26 april 1918) deed mee aan drie Olympische Spelen. In 1936 debuteerde ze in Berlijn - onder haar meisjesnaam Koen - met een zesde plaats bij het hoogspringen en een vijfde plaats op de 4x100 meter estafette. Door de Tweede Wereldoorlog duurde het twaalf jaar tot de volgende Spelen plaatsvonden. Koen was inmiddels getrouwd met haar coach Jan Blankers en moeder van twee kinderen. Ze kreeg de bijnaam 'Vliegende huisvrouw'.

In Londen (1948) won ze vier keer goud: de 100 meter, de 200 meter, 80 meter horden en de 4x100 meter estafette. Door de opzet van het programma kon ze niet meedoen bij het verspringen, waarop ze sinds 1943 wereldrecordhoudster was (6,25 meter). Haar deelname in Helsinki (1952) eindigde in mineur. Een steenpuist speelde haar parten, en ze moest opgeven in de halve finale van de 200 meter en in de finale van de 80 meter horden.

Ze won 58 nationale en vijf Europese titels en ze was houdster van 21 wereldrecords. **In 1999 werd ze door de internationale atletiefederatie IAAF uitgeroepen tot de beste vrouwelijke atlete van de twintigste eeuw. Fanny Blankers-Koen overleed op 25 januari 2004 in Hoofddorp.**

Een schaduwkant in haar carrière is de affaire-Foekje Dillema. Deze Friese atlete, de grootste concurrente van Blankers-Koen, werd er al dan niet door Fanny en haar man van beschuldigd een man te zijn en verdween in 1950 na een dubieuze seksetest van de banen.

Blankers-Koen verlaat de baan na haar derde gouden medaille in Londen, op de 200 meter.

bij die wonderbaarlijke veelzijdigheid. „Holy Moses, wat een chassiss”, juichte een (mannelijke) journalist uit het land van de superlatieven met betrekking tot het 'chassis', uitschuijbare benen. Mannenbenen, geen grammetje vet te bekennen, wel spierkabels.

Met een gunstiger programmering had zij in Londen naast 100, 200, 4x100 en 80 meter (horden) net zo goed ver- en hoogspringen kunnen winnen, disciplines waarop zij nota bene tijdens de oorlogsjaren wereldrecords had verbeterd. Wat ook wel eens vergeten wordt, is dat zij door die uitslaande wereldbrand twee Spe-len miste en op het toppunt van haar mogelijkheden (Helsinki) tot stilstand kwam door een stel steenpuisten op een voor een dame zeer delicate plek. Eenmaal hersteld versloeg zij later hetzelfde olympische jaar 1952 de gouden winnaressen met gemak. 34 jaar jong, nooit beter in vorm.

Fanny Blankers-Koen beoefende topsport in die jaren als een echte topsporter met de makke van een slome sintelbaan, klompen met naaldhakken als spikes en een hele zooli fladderend textiel om het gespierde lijf. Het was, eerlijk gezegd, ook wel een rare snijboon - zo bleek veel later - die ook van breien, sjoelen en het passeren van voorgangers op het fietspad een strijd op leven en dood maakte. Raar, zoals alle grote kampioenen 'raar' zijn. Tenminste, extreem op zichzelf gericht, alleen bezig zijn met het ene (schijnbaar futiele) waarvoor alles moet wijken.

Maar halverwege de vorige eeuw keken de meeste gewone stervelingen alleen maar huizenhoog op tegen deze vrouw die tegen wil en dank als een zending de blijde boodschap van serieuze topsport voor vrouwen (je werd er heus niet onvruchtbaar van, kijk maar naar mijn twee kinderen) mocht en moest

breiden. Vliegtuigtrap op, vliegtuigtrap af, een enkele reis naar het Australische Melbourne nam vijf dagen in beslag. In Hollywood wilden de filmsterren met haar op de foto, niet andersom.

Pionier in allerlei opzichten

Het proces was eenvoudigweg niet meer te stoppen: 'het geheim van de (vrouwelijke) Christenmens', lang verborgen achter dikke lagen kleding, even lang fanatiek verdedigd door dominees en pastoors, ging eraan. Alhoewel Fanny en haar tijdgenotes nog in lubberende zakken van broeiken voortstapten: hier werden de ketenen verbroken van het aanrecht, de enige plek waar vrouwen lang mochten en moesten heersen. Zwabbers en mattenkloppers altijd in de buurt. FBK was een pionier in velerlei opzichten. Geen expert die eraan durft te wijfelen dat zij anno 2018 een even uitzonderlijke atlete zou zijn ge-

weest, en nu van alle gemakken voorzien. O, wat zou ze graag in de vederlichte schoentjes van Dafne Schippers hebben gestaan. Vrouw der vrouwen, van wie er maar één eens in de honderd jaar geboren wordt.

De meeste indruk wakte zij op de 80 meter horden, waar een schijnbaar hopeloze achterstand werd gewerkt. Uit *Een koningin met mannenbenen*: 'Alle zenuwen lijken nu plaats te hebben gemaakt voor een serene rust die alle beschikbare krachten kan mobiliseren. Het is dat vermogen - op het juiste moment alle negatieve invloeden omzetten in snelheid en souplesse - dat Fanny Blankers-Koen onderscheidt van de anderen. Een vulkaan komt tot uitbarsting, de goden dalen van de Olympus om een gelijke te verwelkomen.'

Kees Kooman is auteur van de biografie van Fanny Blankers-Koen, *Een koningin met mannenbenen* (2003).

one day only Bestel op www.onedayonly.nl t/m 29 april 2018

 <p>Luxe led-bureaulamp</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Met timer- en dimfunctie ✓ Instelbare lichthoek en sterkte ✓ Brandt egaal wit licht ✓ Touchpanel met 4 lichtmodussen <p style="text-align: center;">149,95 nu 59,95</p> <p style="text-align: center;">HYUNDAI</p>	 <p>4-pack draadloze led-spots</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ In zwart of wit ✓ Met timer- en dimfunctie ✓ Oplaadbaar via micro-usb ✓ Eenvoudig overal te plaatsen <p style="text-align: center;">49,95 nu 19,95</p> <p style="text-align: center;">HYUNDAI</p>	 <p>Platte solar led-buitenlamp</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ 36 zuinige SMD led's ✓ Dag-, nacht- en bewegingssensor ✓ Bestand tegen water en hitte (IP44) ✓ Brandt op volle accu tot wel 12 uur <p style="text-align: center;">59,95 nu 17,95</p> <p style="text-align: center;">HYUNDAI</p>
--	--	--

CHAMPIONS LEAGUE

Titelhouder Real op koers voor derde finale op rij

Real Madrid won met 2-1 van Bayern München. De Spaanse titelhouder sloeg toe vanuit het niets en op de goede momenten.

Door onze redacteur **Bart Hinke**

AMSTERDAM. Real Madrid heeft de heenwedstrijd van de halve finale in de Champions League woensdagavond met 2-1 gewonnen van Bayern München. Zo ligt de titelhouder op koers voor de derde finale op rij, de vierde in vijf jaar. Bayern, dat nog op voorsprong kwam, verloor in de wedstrijd in de Allianz Arena twee spelers in de eerste helft met blessures.

Het beeld in die openingsfase was dat van Arjen Robben op de grasmak, met die diepchargrijnige blik in zijn ogen die zo vaak te zien was als hij weer eens in de steek werd gelaten

door pees of spier. Zijn halve finale, de twaalfde keer al dat hij bij de laatste vier clubs van Europa hoorde, werd gekortwiekend tot een handvol minuten na een luttel duelletje dat hem, vermoedelijk, een hamstringblessure opleverde en, mogelijk, ook de return in Madrid volgende week kost.

De Bundesliga-kampioen verloor vlak na de openingsgoal van rechtsback Joshua Kimmich, een verrassend schot vanaf rechts waar Keylor Navas zich op verkeek, ook nog de reusachtige verdediger Jérôme Boateng, die zich bij een kansloze dribbel over de as van het veld bleesde. Veelgeziene figuur op het veld was clubarts Hans Müller Wohlfahrt, wiens ziekenboek reeds uitpuilde.

Real trok de stand nog voor rust gelijk, met dank aan een gevaarlose bal vanaf de zijkant strafschopgebied rond de zestienmeterlijn. Cristiano Ronaldo dreigde met een omhaal, Javi Martínez stond daardoor even op het verkeerde been en achter hem

Real Madrid viert het winnende doelpunt van **Marco Asensio**.

stond Marcelo die ineens diagonaal uithaalde: 1-1. Het was een vreemd slot aan een helft waarin Bayern, werd gekortwiekend tot een handvol minuten na een luttel duelletje dat hem, vermoedelijk, een hamstringblessure opleverde en, mogelijk, ook de return in Madrid volgende week kost.

De confrontatie had niet veel van de grandeur van de beide clubs die het strijdperk betraden. Tweegrootmachten, geleid door notabele coaches. Jupp Heynckes (72), teruggekeerd van zijn pensioen toen Bayern zich dit seizoen weer tot hem wendde. En bij Real de veel jongere Zinedine Zidane. Eén van hen kan toetreden tot het mini-regiment coaches dat drie keer de Champions League dan wel de Europa Cup I won: Bob Paisley (Liverpool) en Carlo Ancelotti (Milan, Real). Zidane's carrière als coach is al zowat af, zoals hij de belangrijkste clubprijs ter wereld in achtigen maanden trainerschap al twee keer hoog kon houden. Een derde Champions League-titel in succesie komt dichterbij, al komt alle lof

die de Fransman toegeweend wordt eerst Cristiano Ronaldo toe, die met zijn geldingsdrang in zijn dertigerjaren de beeldbepalende figuur is van alle recente Real-successen.

Maar in de Allianz Arena zwenzen zijn voeten, op een fraaie, door scheidsrechter Björn Kuipers terecht afgekeurde prachtgoal na. Ronaldo's onvruchtbare eerste helft werd voortgezet met een verwaald schot dat over de zijlijn vloog vlak na rust. De ster werd gestut door een ploeg vol dienstbaren - geen Karim Benzema of Gareth Bale in de basisfeest maakte van de aanval een one-man-show maar Ronaldo had het niet.

De kansen, de grote kansen, bleven voor Bayern. Maar Real kreeg wat het wilde: uitgoals. Een mislukte breedtepass van Bayern-back Rafinha bracht Real-invalleur Marco Asensio na een snelle omschakeling voor het doel. Het stiftje van de halve Nederlander was genoeg was om keeper Sven Ulreich te verslaan.